...ردسر ۲۰۲۴

...ره وضعیت اروپا، کی‌یف و مسکو در سال پیش‌رو

تحریم‌های ثانویه و بی‌ثباتی ارزش روبل می‌تواند سرمایه‌گذاران را از سرمایه‌گذاری بر روی پروژه‌های پرریسک منصرف کند. بسیاری از شرکای جدید روسیه آنقدر درگیر مشکلات خود هستند که نمی‌توانند به اندازه‌ای که کرملین می‌خواهد به اقتصاد این کشور کمک کنند. مسکو نه‌تنها در مناطق دورافتاده‌ای می‌خواهد آن‌ها را توسعه دهد (مانند خاور دور) بلکه در بخش اروپایی روسیه، جایی که بیشتر جمعیتش در آن زندگی می‌کنند، با کمبود نیروی کار مواجه‌اند. در همین حال، کسب‌وکارها باید تحت کنترل‌های پولی سخت‌گیرانه فعالیت کنند، زیرا بانک مرکزی روسیه تلاش می‌کند تورم را مهار کند. اگر تولید همگام با تقاضا نباشد، تورم ممکن است به افزایش خود ادامه دهد.

با این حال، هیچ‌یک از این مشکلات مالی، دولت روسیه را از توجه به نیازهای نظامی خود منصرف نمی‌کند. نوسازی تسلیحات موجود، ایجاد فناوری‌های جدید نظامی، رشد تولید تسلیحات و تقویت توان رزمی، همگی از اولویت‌های کرملین در سال ۲۰۲۴ هستند. جنگ در اوکراین موضوعی است که روسیه نمی‌تواند به آن بی‌توجه باشد. از نظر روسیه، تقویت نیروهای نظامی مسکو در غرب این کشور، ضرورت دارد. ایجاد مناطق نظامی جدید در این منطقه در راستای نمایش قدرت و آمادگی رزمی روسیه است؛ خصوصاً اینکه فنلاند نیز اخیراً به ناتو پیوسته است. روسیه ممکن است از تقویت حضور نظامی‌اش در غرب با هدف یک تاکتیک مذاکراتی برای هرگونه مذاکراتی در آینده استفاده کند.

با این حال، اشتباه است اگر بگوییم تنها هدف روسیه در تقویت نیروهای مسلح خود، تنها شکست دادن اوکراین است. مسکو می‌داند که غرب هرگز موافقت نخواهد کرد که تمام اوکراین را به روسیه بدهد و می‌داند که باید از رویارویی مستقیم با ناتو اجتناب کند و هر دوی این فاکتورها، تا حدی، اقدامات هر دو طرف را محدود می‌کند. در عوض، تقویت نیروی نظامی بخشی از یک تلاش طولانی‌مدت برای بازگرداندن وضعیت روسیه به‌عنوان یک قدرت بزرگ و ضامن امنیت منطقه‌ای است. روسیه می‌خواهد تصویری از خود ارائه کند و بگوید که مسکو می‌تواند به سرعت به رویدادهای فرامرزی در نزدیکی مرزهای خود پاسخ دهد. به هر حال، اوکراین تنها نقطه چالش در مجاورت روسیه نیست. قفقاز جنوبی و آسیای مرکزی نیز منابع بالقوه بی‌ثباتی و تهدیدات امنیتی هستند. روسیه توجه ویژه‌ای به مشارکت کشورهای مختلف در رزمایش‌های مختلف در فضای پس از فروپاشی شوروی، نوسازی پایگاه‌های نظامی و آماده‌سازی سیستم واکنش سریع در سراسر مرز خود خواهد داشت. اگر بپذیریم که هدف اصلی روسیه در سال ۲۰۲۳ انطباق با واقعیت‌های جدید بود، در سال ۲۰۲۴ تمرکز روسیه مجدداً بر روی اهداف بلندمدتی خواهد بود که به این کشور کمک می‌کند تا موقعیتی را که از دست داده، پس بگیرد.

اوکراین

جنگ در غزه، سال انتخابات در ایالات متحده، ادامه اختلال در زنجیره تامین و بازار ناپایدار نفت موجب شده که اخیراً صحبت‌های زیادی در مورد وضعیت کمک‌های غرب به اوکراین مطرح شود. اخیراً گزارش‌هایی منتشر شد مبنی بر اینکه ایالات متحده برای کمک به اوکراین دیگر پولی ندارد. گزارش‌های جدید حاکی از آن است که واشنگتن ممکن است عرضه موشک‌های پاتریوت به اوکراین را متوقف کند. این در حالی است که روسیه موشک‌ها و پهپادهایش را بر سر اوکراین می‌ریزد. به‌طور طبیعی، گزارش‌هایی از این دست، شانس بقای اوکراین را زیر سوال برده است، چه رسد به شانس پیروزی و همچنین موفقیت استراتژی کلی غرب. البته حمایت از اوکراین همچنان برقرار است. مقامات کاخ سفید در ۸ ژانویه نشستی را با رهبران صنایع دفاعی و فناوری برگزار کردند تا در مورد گزینه‌های ارائه تجهیزات پیشرفته ایالات متحده به اوکراین مانند سامانه‌های هوایی بدون سرنشین و تجهیزات مین‌زدایی گفت‌وگو کنند. این گفت‌وگوها در حالی صورت گرفته که بسته کمکی تکمیلی جو بایدن در کنگره با تاخیر مواجه شده است. در همین حال، اولاف شولتز، صدراعظم آلمان، از کشورهای عضو اتحادیه اروپا به دلیل حمایت ناکافی از اوکراین، انتقاد کرده و از آنها خواسته است کمک‌های نظامی و مالی بیشتری ارائه کنند. با این حال، سال ۲۰۲۴ سوالات دشواری را در مورد جنگ و نقش غرب در آن ایجاد خواهد کرد. پاسخ به این سوالات به این بستگی دارد که روسیه، اوکراین و غرب، پیروزی در این جنگ را چگونه تعریف کنند.

اهداف روسیه در اوکراین را باید در چارچوب بیانیه سیاست خارجی که مسکو در سال گذشته منتشر کرد، مشاهده کرد. در این بیانیه آمده است: «روسیه در پاسخ به اقدامات غیردوستانه غرب، قصد دارد از حق موجودیت و پیشرفت خود با توسل به تمام ابزارهای موجود دفاع کند». این نشان می‌دهد که مسکو به‌دنبال تغییر سیاست غرب یا جلوگیری از دستیابی غرب به اهداف اعلام‌شده‌اش است. این بیانیه همچنین نشان می‌دهد که مسکو قصد دارد در برابر آنچه تلاش غرب به رهبری ایالات متحده برای تضعیف روسیه می‌داند، مقاومت کند. اهداف استراتژیک کرملین شامل ایجاد ائتلاف با سایر کشورهایی است که تحت تأثیر فشار ایالات متحده قرار گرفته‌اند. روسیه همچنین قصد دارد رهبری کشورهایی را برعهده بگیرد که سعی دارند در دینامیک‌های قدرت در جهان، تغییراتی ایجاد کنند. معنای این سخن این است که تعریف روسیه از پیروزی، فراتر از پیروزی در جنگ اوکراین است. مسکو معتقد است اوکراین تنها یکی از جبهه‌های درگیری برای بقا است که با تبدیل شدن مجدد روسیه به یک قدرت جهانی به پایان می‌رسد. در عمل، این طرز تفکر نشان می‌دهد که روسیه آنقدر به جنگ ادامه می‌دهد تا زمانی که غرب به اندازه کافی تحت فشار قرار گیرد و از اوکراین فاصله بگیرد. روسیه قصد دارد این مسیر را در عین اجتناب از رویارویی مستقیم با ناتو دنبال کند. چراکه رویارویی مستقیم با ناتو با تلاش‌های این کشور برای تغییر موقعیت خود به‌عنوان یک قدرت جهانی در تضاد است.

تعریف اوکراین از پیروزی، ساده‌تر است. اوکراین صرفاً به‌دنبال به دست گرفتن مجدد سرزمین‌های اشغال‌شده‌ی خود است. هدف اوکراین بازپس‌گیری تمام سرزمین‌هایی است که از سال ۲۰۱۴ توسط روسیه تصرف شده است. پس از آن، اوکراین به‌دنبال دریافت تضمین‌های امنیتی از غرب از طریق الحاق به اتحادیه اروپا یا ناتو است. اوکراین به‌دنبال دریافت غرامت از مسکو برای بازسازی ویرانی‌ها و محاکمه رهبران روسیه به اتهام جنایات جنگی نیز هست. تاکنون، کسی که در دولت اوکراین جایگاه مهمی داشته باشد علناً نگفته که کی‌یف در مورد بازپس‌گیری سرزمین‌هایش مصالحه خواهد کرد. دلیل آن واضح است؛ گفتن چنین چیزی به روحیه نیروهای نظامی و موقعیت اوکراین در مذاکرات آینده آسیب می‌رساند. بیان چنین موضعی به لحاظ سیاسی نیز آسیب‌زا است. چراکه نتایج یک نظرسنجی که اخیراً انجام شده نشان داده که اکثریت قریب به اتفاق اوکراینی‌ها فکر می‌کنند کشورشان می‌تواند تمام سرزمین‌های خود را پس بگیرد و این کار را خواهد کرد. با این حال، احتمال اینکه اوکراین تمام قلمرو خود را آزاد کند کم است.

اینجاست که پای غرب به میان می‌آید. اگرچه تعریف غرب از پیروزی سخت‌تر است اما ایده یک پیروزی مشترک غربی تا زمانی که یک جبهه متحد وجود داشته باشد و تا زمانی که چهار هدف اصلی در نظر گرفته شود امکان‌پذیر است. اول، غرب باید به اوکراین کمک کند تا روسیه را تا حد امکان از سرزمین‌های اشغالی بیرون کند. دوم، باید مطمئن شود که روسیه به نقاط دیگر مانند بالکان یا قفقاز حمله نمی‌کند. سوم، باید مطمئن شود که جنگ یا روسیه را تضعیف می‌کند یا با شرایطی به پایان می‌رسد که مانع از حمله مجدد روسیه به اوکراین می‌شود. چهارم و در نهایت، غرب باید از رویارویی نظامی مستقیم بین ناتو و روسیه اجتناب کند.

هر چهار هدف از این تصور ناشی می‌شود که روسیه تهدیدی برای کشورهای غیرناتو و غرب است. از این گذشته، کشورهای اروپایی مانند لهستان و رومانی که در خط جدید مهار روسیه قرار دارند بر این باورند که امنیت آنها تا حدی به نتیجه جنگ بستگی دارد. متحدان غربی اوکراین نتیجه جنگ را به وضعیت ساختارهای اتحاد اروپایی و فراآتلانتیک مرتبط کرده‌اند. هنگامی که روسیه در فوریه سال ۲۰۲۲ به اوکراین حمله کرد، به اشتباه تصور کرد که منافع متفاوت اعضای ناتو و اتحادیه اروپا باعث ازهم‌پاشیدگی این گروه‌ها خواهد شد و بنابراین پیامدهای اقتصادی حمله‌اش حداقلی خواهد بود. وحدت نهادی تنها تا زمانی وجود خواهد داشت که تصور مشترکی از تهدید روسیه وجود داشته باشد.

این وحدت احتمالاً در هر کشور غربی که در سال ۲۰۲۴ با انتخابات روبه‌رو است، از جمله ایالات متحده و بریتانیا به محک گذاشته خواهد شد. قرار است انتخابات پارلمان اروپا در ماه ژوئن برگزار شود. روسیه نیز وارد فصل مبارزات انتخابات ریاست‌جمهوری می‌شود و هرچند قرار نیست اتفاق غیرمنتظره‌ای در مورد اینکه چه کسی برنده خواهد شد، رخ دهد.

دو دلیل وجود دارد که مسکو را به این نتیجه می‌رساند که حمایت نظامی غرب از اوکراین ضعیف خواهد شد. اولاً، مسکو روزنه امیدی در چالش‌های سیاست داخلی دولت‌های غربی می‌بیند و در انتخابات آتی، به‌ویژه در ایالات متحده، انگیزه پیدا می‌کند که با استدلال‌های رای‌دهندگان آمریکایی مبنی بر اینکه ایالات متحده و اروپا باید به جای روسیه بر چین تمرکز کنند، همراه شده و کمپین انتشار اطلاعات نادرست خود را راه‌اندازی کند. روسیه می‌تواند این ایده را ترویج کند که حمایت ادامه‌دار آمریکا از اوکراین در قالب ارسال سلاح و کمک مالی و بی‌توجهی آمریکا به چین، تنها اقتصاد آمریکا را دچار رکود می‌کند. دوم، مسکو انتظار دارد که فشار کشورهای غیرغربی بر روی قدرت‌های غربی اثر کند. کشورهای آفریقایی و آمریکای لاتین لزوماً با اوکراین همدلی ندارند، زیرا آنها این مناقشه را دنباله مناقشه دوران جنگ سرد می‌دانند. در حالی که کشورهایی مانند چین و هند این جنگ را محکوم کرده‌اند اما همچنان به تجارت با مسکو ادامه داده و به روسیه کمک می‌کنند تا اقتصاد خود را سرپا نگه دارد.

به‌عبارت دیگر، روسیه معتقد است که سال ۲۰۲۴ وحدت شکننده‌ای را که غرب در مورد اوکراین به دست آورده، لرزان خواهد کرد. محاسبات مسکو این است که اگر قدرت‌های غربی تحت فشار قرار گیرند، ممکن است حمایت خود را محدود یا حتی متوقف کنند و اوکراین را وادار کنند مذاکرات صلح را بپذیرد؛ حتی اگر این مذاکرات به معنای واگذاری حق حاکمیت و بخش‌های بزرگ سرزمین اوکراین باشد. این روند به روسیه اجازه می‌دهد تا شرایطی را بر کی‌یف و شرکایش تحمیل کند.

البته ممکن است مسکو عزم غرب و دلایل اساسی حمایت از اوکراین را دست‌کم گرفته باشد. به هر حال، بحث و اختلاف بر سر چگونگی حل مشکلات سیاسی یا اجتماعی-اقتصادی از ویژگی‌های نهادهای سیاسی دموکراتیک است، نه اشکالاتش. اعتراضات و تغییرات سیاسی نیز بخشی از این روند است. حمایت غرب براساس محاسبات امنیت ملی است و این محاسبات از فوریه ۲۰۲۲ تغییر چندانی نکرده است.

در هر صورت، وجود تعاریف مختلف از پیروزی احتمالاً به این معنی است که همه درگیر یک جنگ طولانی هستند. تا زمانی که غرب به حمایت خود ادامه دهد، نه اوکراین و نه روسیه نمی‌توانند ضربه‌ای سریع و قاطع به یکدیگر وارد کنند. در عین حال، ناتو و روسیه می‌خواهند از رویارویی مستقیم اجتناب کنند. اقتصاد اوکراین ضربه خورده است، بسیاری از بنادر این کشور بسته شده است، صدها هزار زن و مرد در حال جنگ هستند و میلیون‌ها نفر از کشور فرار کرده‌اند. همه اینها حاکی از روند بلندمدت صلح پس از سال ۲۰۲۴ است؛ صرف‌نظر از اینکه جنگ چه زمانی به پایان می‌رسد.

ترجمه: آرمین منتظری

وجود تعاریف مختلف از پیروزی احتمالاً به این معنی است که همه درگیر یک جنگ طولانی هستند. تا زمانی که غرب به حمایت خود ادامه دهد، نه اوکراین و نه روسیه نمی‌توانند ضربه‌ای سریع و قاطع به یکدیگر وارد کنند. در عین حال، ناتو و روسیه می‌خواهند از رویارویی مستقیم اجتناب کنند. اقتصاد اوکراین ضربه خورده است، بسیاری از بنادر این کشور بسته شده است، صدها هزار زن و مرد در حال جنگ هستند و میلیون‌ها نفر از کشور فرار کرده‌اند. همه اینها حاکی از روند بلندمدت صلح پس از سال ۲۰۲۴ است؛ صرف‌نظر از اینکه جنگ چه زمانی به پایان می‌رسد

سیاستمداران

شاید جنگ اوکراین گسترش یابد

وزیر دفاع آلمان هشدار داد که شاید جنگ بین روسیه و اوکراین به فراتر از مرزهای این دو کشور و مناطق همجوار گسترش یابد. بوریس پیستوریوس در گفت‌وگویی با روزنامه تاگس‌اشپیگل گفت: ما هر روز تهدیدهایی را از سوی کرملین می‌شنویم. همین اواخر هم شاهد تهدیدهایی علیه دوستان‌مان در کشورهای حوزه بالتیک بودیم. وی با اشاره به ارتش آلمان تاکید کرد: ما به سرعت باید ظرفیت‌های دفاعی خود را برای مواجهه با فوریت اوضاع تهدیدآمیز تقویت کنیم. وزیر دفاع آلمان در ادامه گفت: بنابراین ما باید در نظر بگیریم که ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه حتی ممکن است روزی به یک کشور عضو ناتو حمله کند. پیستوریوس همچنین گفته که صنعت دفاعی آلمان باید کارآمدتر باشد و درخواست‌ها برای کمک نظامی بیشتر کشورش را به اوکراین رد کرد و گفت: ارتش نمی‌تواند همه چیز را به اوکراین بدهد و آلمان را بی‌دفاع کند.

ضرورت انتخابات زودهنگام در اسرائیل

نخست‌وزیر سابق اسرائیل اعلام کرد حماس شکست نخورده و با وجود حملات ارتش اسرائیل، شانس بازگرداندن «اسیران صهیونیست» در حال کاهش است. ایهود باراک، نخست‌وزیر اسرائیل ضمن اشاره به لزوم رهبری جدید در اراضی اشغالی و با اشاره به اینکه نبود هدف واقع‌بینانه باعث غرق‌شدن در غزه می‌شود، بر ضرورت سازماندهی انتخابات زودهنگام در اسرائیل قبل از اینکه خیلی دیر شود، تاکید کرد. باراک پیشتر با ادعای اینکه ارتش اشغالگر در نوار غزه به پیشرفت‌های قابل‌توجهی دست یافته در عین حال گفته بود هنوز تا رسیدن به اهداف جنگ فاصله دارد. وی افزود: کسانی که معتقدند می‌توان فلسطینیان غزه را به مهاجرت داوطلبانه تشویق کرد، در رویاهایی غوطه‌ورند که هیچ مبنایی در واقعیت ندارند.

تا جنگ هست، عادی‌سازی نداریم

عربستان سعودی اعلام کرد که قادر به ادامه بحث در مورد دستیابی به یک توافق تاریخی که شامل به رسمیت شناختن اسرائیل قبل از آتش‌بس در غزه باشد، نیست و عادی‌سازی را در مرکز سیاست خود قرار نداده است. شاهدخت ریما دختر بندر آل سعود، سفیر عربستان در واشنگتن در جریان نشست هم‌اندیشی در مجمع جهانی اقتصاد در داووس گفت: فکر می‌کنم مهمترین چیزی که باید بدانیم این است که عربستان عادی‌سازی روابط را در قلب سیاست خود قرار نداده بلکه صلح و رفاه را در مرکز سیاست خود قرار داده است. به نقل از «الخلیج آنلاین» وی افزود: عربستان کاملاً روشن بوده است، تا زمانی که خشونت در زمین وجود دارد و کشتار ادامه دارد، نمی‌توانیم درباره روز بعد صحبت کنیم. ریما احساس «نگرانی عمیق» خود را در مورد تشدید تنش‌هایی که می‌تواند منطقه را به «عصر حجر» بازگرداند، ابراز کرد. شاهدخت ریما درباره موضع عربستان سعودی توضیح داد و گفت: هر دو طرف شوک و درد دارند. ما نمی‌توانیم برای جلوگیری از این امر به عقب برگردیم. اما آنچه می‌توانیم انجام دهیم آتش‌بس است. وی اظهار داشت: مردم فلسطین سزاوار یک کشور مستقل هستند. پادشاهی عربستان نیاز اسرائیل به احساس امنیت را می‌فهمد، اما این نباید به ضرر فلسطینی‌ها باشد.